

CONTINGUTS

- Què fem en el nostre temps lliure? Esports i activitats d'aventura. Normes, riscos i beneficis
- Fonètica, elocució i ortografia: casos excepcionals de pronúncia de /s/ i /z/; prefix *trans-* i altres de semblants; esse sorda i esse sonora en mots compostos i derivats
- Lèxic: aficions, esports, normes de seguretat, roba i complements
- Morfosintaxi: imperfet de subjuntiu de verbs regulars i irregulars

A més d'un bon equipament i d'una bona preparació, necessitem unes quantes estructures lingüístiques per a organitzar, suggerir, proposar, acceptar o rebutjar opcions de lleure. Posa en pràctica els recursos que has adquirit durant tot el curs i els que ara et proposem per a viure un autèntic esport d'equip: la comunicació.

- 1 Un programa de ràdio entrevista el Club Aventurer del poble per a saber a què dediquen el temps lliure. Escolta les converses i pren nota de les estructures comparatives i dels verbs que expressen gustos i preferències. Anota també els esports i les aficions que es comenten en l'entrevista.
- 2 Organitzeu-vos en parelles o en grups de tres i comenteu les diferents maneres de passar el temps que teniu (no cal que sigueu tan aventurers com els protagonistes de l'activitat anterior!). Relacioneu les activitats que feu amb els vostres interessos o professions.

M'encanta aprofitar els diumenges per a eixir a caminar per la muntanya.

Jo estic molt interessada en l'art contemporani, i sempre que puc, vaig a veure exposicions.

Jo m'estime més quedar-me a casa llegint o mirant una pel·lícula.

A mi, més que les pel·lícules, m'agraden les sèries. Ara estic enganxada a tres de diferents.

Jo em passe el dia connectada a la tauleta per a poder seguir l'actualitat política.

- 3 Escolteu aquesta conversa i contesteu les preguntes.
 - Quantes persones participen en la conversa?
 - Quants són clients i quants són treballadors de l'agència?
 - Sobre què parlen?
 - De quins esports es parla? Els coneixies tots? Com creus que s'escriuen?
 - Pren nota de les paraules i expressions que s'utilitzen per a proposar activitats.

4 **Q** Imagineu que sou el grup d'amics que ha de decidir quin esport d'aventura vol practicar. Busqueu informació sobre aquests esports, o sobre altres que us semblen més interessants, i intenteu arribar a un acord per a organitzar unes vacances d'aventura.

- Repartiu-vos els papers.
- Confeccioneu-vos un guió escrit.
- Repetiu la tasca un parell de vegades, i aneu variant-ne les intervencions.

5 **Q** Per parelles, responeu a aquest qüestionari sobre gustos, aficions i interessos. Les preguntes del qüestionari són orientatives, i podeu introduir-hi variacions segons les respostes que rebeu.

- Feu-ho dues vegades, intercanviant els papers d'entrevistador i entrevistat.
- Procureu que les vostres respostes formen oracions completes.
- Anoteu les respostes i poseu-les en comú amb la resta de la classe.

1. Quin és el teu esport preferit?
2. El practiques sovint? Amb quina freqüència?
3. Què t'estimes més, anar al cinema o al teatre? Quin tipus de cinema/teatre t'agrada més?
4. T'agraden els esports d'aventura? En practiques algun?
5. Com prefereixes passar el temps lliure?
6. T'agrada llegir? Quin és l'últim llibre que has llegit?
7. Tendeixes a fer activitats que et pugen l'adrenalina o a buscar opcions de descans?
8. Mires molt la televisió? Quin tipus de programa t'agrada més?
9. Si hagueres de triar un pla per al cap de setmana, què triaries: un concert, una sessió de banyar o una passejada per la muntanya?
10. Fas algun tipus de treball manual per plaer (pintar, cosir, treballar la fusta, fer ceràmica, restaurar mobles, etc.)?

MOLT HÀBIL

6 Llegiu aquests consells de la *Guia Senda Verda* de la Generalitat per a les rutes de senderisme de les comarques de Castelló. Fixeu-vos en els verbs i les estructures que es fan servir per a donar consells i fer recomanacions i encercleu-los. Després, classifiqueu-los en la graella.

ABANS D'EIXIR

- Cal preparar l'excursió. Recolliu tota la informació possible del lloc, com ara plànols, i reserveu allotjament.
- Calculeu el temps. És aconsellable començar l'excursió de bon matí.
- Organitzeu itineraris alternatius: recorreguts més curts per si de cas el dia es complica (mal oratge, esgotament...).
- Dueu calçat adequat. És fonamental deixar-se assessorar per persones amb experiència.
- Utilitzeu gorra, ulleres de sol i protecció solar. No és cap broma, són moltes hores d'exposició solar.
- Sigueu previsors amb la roba. Dueu roba d'abric i impermeable per als possibles canvis d'oratge i pantalons llargs per a evitar arraps i picades d'insectes (segons l'època).
- Dueu aigua i menjar de sobra. Val més que en sobre, però sense passar-nos de pes, és clar.
- Manteniu les mans lliures. Una motxilla còmoda és imprescindible per a moure's amb llibertat.
- No és sobrer dur una farmaciola amb el més bàsic: benes, tiretes, antisèptic, poma-da per a les picades...
- Porteu un quadernet de notes. Amb el temps aportarà una informació valuosa i serà un record agradable.

CAMINA SENSE DEIXAR RASTRE

- Deixa el lloc més net que en arribar. Les teues deixalles, i si pot ser les que trobes, deposita-les a la localitat més pròxima.
- Respecta el camí. No faces drecera. Faràs un gran favor a l'ecosistema.
- El foc és l'enemic més gran de les muntanyes. No encengues fogueres ni fumes. Respira aire pur.
- Contempla les plantes sense destrossar-les. No arranques plantes ni flors. Pren notes o fes fotos.
- Observa els animals sense destorbar-los. Si portes gos, fes-te'n responsable.
- Respecta les propietats privades. Tanca les portes de les tanques per on passes per a evitar que el ramat isca i creua sempre les terres de cultiu per les sendes.
- Usa les zones d'acampada. No danyes el sòl innecessàriament.
- Tin cura de les fonts. Són el bé més preat de les nostres muntanyes. No les contamines.
- Oblida't dels vehicles de motor. El soroll també és una forma de contaminació.
- Gaudeix del silenci. Així sentiràs els sons de la naturalesa.

Verbs en imperatiu	Verbs en imperatiu negatiu	Perífrasis d'obligació o altres estructures
<i>Calculeu...</i>	<i>No faces...</i>	<i>Cal preparar...</i>

TAL COM SONA

Quantes esses sonores hi ha en les oracions anteriors? I sordes?

Ja hem vist que el so /z/ en valencià es representa amb la lletra z o amb la lletra s quan va entre vocals, mentre que el so /s/ pot representar-se amb la lletra s en la resta de contextos, i també amb el dígraf ss i les lletres c i ç. Ara bé, hi ha alguns casos excepcionals en què una s darrere de consonant pot representar també el so /z/, i altres en què una s intervocàlica representa el so /s/. Per exemple, en les oracions anteriors, les s de les paraules que contenen els grups *trans-*, *-fons-* o *-dins-* són sonores, mentre que les s de paraules amb el prefix *entre-* o *contra-* són sordes.

7 Escolta i marca quines paraules contenen esse sonora i quines esse sorda.

- a) L'advocat de l'assassí va al·legar alienació mental transitòria.
- b) Un dels recursos més utilitzats per Estellés és el polisíndeton.
- c) El tren transsiberià uneix la Rússia europea amb l'asiàtica.
- d) El transeünt es va endinsar en la multitud.

8 Fixa't en aquestes paraules i indica si s'han de pronunciar amb esse sorda o sonora.

transsexual	(.....)	monosíl·lab	(.....)	polisèmia	(.....)
suprasensible	(.....)	exalumne	(.....)	psicosomàtic	(.....)
asimètric	(.....)	endinsar	(.....)	transoceànic	(.....)
ictiosaure	(.....)	enfonsar	(.....)	transsepte	(.....)
contrasenya	(.....)	antisocial	(.....)	transhumant	(.....)
dinosaure	(.....)	trànsit	(.....)	sotssecretari	(.....)

Les paraules formades amb *trans-*, *-dins-* i *-fons-* es pronuncien amb esse sonora encara que la s vaja seguida de vocal.

Paraules com *transsexual*, *transsepte*, *transsiberià* o *sotssecretari* s'escriuen amb ss darrere de consonant precisament per a remarcar que la pronúncia correcta és amb esse sorda.

Després de determinats prefixos escrivim s, malgrat que pronunciem una esse sorda en compte de sonora.

TAL COM SONA

Però què vol dir *determinats* prefixos? A vegades, les excepcions s'expliquen per damunt i les confusions encara són més grosses. Amb aquest quadre, eixiràs de dubtes.

s	Prefix negatiu a-	<i>asimptomàtic, asistemàtic, asocial</i>	ss	Prefixos a- (verbalitzador), pre-, pro- i re-	<i>assegurar, pressentir, prosseguir, ressecar, etc.</i>
	Prefixos del llatí o del grec: <i>aero-, ante-, anti-, auto-, bi-, co-, contra-, cromo-, dino-, entre-, foto-, hipo-, mono-, multi-, para-, poli-, psico-, supra-, tele-, tetra-, tri-, uni-, vice-</i> , etc.	<i>aerosol, antesala, antisistema, bisexual, cosinus, contrasenya, cromosoma, dinosaure, entresòl, fotosensible, hiposulfit, multiservei, psicosocial, suprasensible, telesella, trisíl·lab, vicesecretaria</i> , etc.		Prefixos <i>des-, dis-, trans-, sots-</i> seguits de paraula començada per s	<i>dessecar, dissecar, transsexual, sotssecretari</i>
	Compostos en què el segon component comença per s	<i>esclata-sang, gira-sol, penya-segat</i>		Altres casos	<i>qualssevol, qualssevulla</i>
	Compostos en què el primer formant, provinent d'un adjectiu, acaba en o	<i>historicosocial, economicosocial</i> , etc.			

9 Escolta i escriu els mots compostos que apareixen en aquestes oracions:

.....
.....

- Com has escrit els compostos, amb guionet o sense?
- Com es pronuncia la esse, sorda o sonora?

10 Escriu s o ss. Fixa't en els prefixos i en la funció que fan.

a.....índeton	di.....ociar
a.....ociat	a.....ortir
de.....agnar	contra.....entit
pre.....uposar	re.....orgiment
aero.....ol	a.....exual
tran.....epte	co.....anguini
a.....everar	contra.....enya
psico.....omàtic	mono.....èmia
a.....imetria	foto.....íntesi
auto.....ervei	tele.....ervei
pre.....entir	multi.....ectorial

11 Per parelles, trieu cinc paraules cada un de les activitats 8, 9 i 10 i empreu-les en una conversa breu.

Si
tinguérem temps,
aniríem a córrer.

Sí, no
fóra cas que ens
rovellem.

Tant
de bo trobàrem
una horeta al dia.

En valencià també hi ha altres formes per a l'imperfet de subjuntiu, encara que són menys freqüents: *cantés, cantesses, cantés, cantéssem, cantésseu, cantessen; perdés, perdesses...; dormís, dormisses...*

L'imperfet de subjuntiu és el temps que agrupa més valors dins d'aquest mode. Tots aquells usos que en l'indicatiu s'associen al passat simple i perifràstic, a l'imperfet i al condicional, els rep l'imperfet de subjuntiu.

1a conjugació	2a conjugació (-er)	2a conjugació (-re)	3a conjugació (pura)	3a conjugació (incoativa)
treballar	témer	perdre	dormir	patir
cantara	temera	perdera	dormira	patira
cantares	temeres	perderes	dormires	patires
cantara	temera	perdera	dormira	patira
cantàrem	temérem	perdérem	dormírem	patírem
cantàreu	teméreu	perdéreu	dormíreu	patíreu
cantaren	temeren	perderen	dormiren	patiren

Els verbs *anar* i *fer*, que són irregulars en altres temps verbals, tenen un imperfet de subjuntiu regular: *anara, anares, anara, anàrem, anàreu, anaren; fera, feres, fera, férem, féreu, feren*.

12 Completa les oracions amb els imperfets de subjuntiu dels verbs següents.

solucionar, rescatar, complir, imprimir, preparar, patir, saber, dormir, rebre, declarar

- A la comunitat de veïns li agradaria que se el problema de les filtracions com més prompte millor.
- Si els xiquets una miqueta millor, aniríem més descansats a treballar.
- L'empresa ha dit que l'ideal seria un candidat que anglés i francès.
- Voldria que l'equip no tant per a guanyar els partits.
- Els excursionistes necessitaven un helicòpter que els perquè un d'ells s'havia trencat la cama.
- Tant de bo tots els xiquets del món una educació com cal.
- Seria aconsellable que els guies es bé les excursions.
- Ningú em va dir que era obligatori que les targetes d'embarcament.
- Les bases del partit volien que tots els candidats el seu patrimoni abans de presentar-se a les primàries.
- El jutge va sentenciar que els condemnats la sentència completa.

DE CATEGORIA

Alguns verbs tenen un imperfet de subjuntiu irregular, amb una consonant velar entre l'arrel i la desinència. Com que es tracta de verbs que usem molt sovint, no et costarà recordar-los.

estar	haver	poder	dir	voler	córrer	conéixer	tindre
estiguera	haguera	poguera	diguera	volguera	correguera	coneguera	tinguera
estigueres	hagueres	pogueres	digueres	volgues	corregueres	conegueres	tingueres
estiguera	haguera	poguera	diguera	volguera	correguera	coneguera	tinguera
estiguérem	haguérem	poguérem	diguérem	volguérem	correguérem	coneguérem	tinguérem
estiguéreu	haguéreu	poguéreu	diguéreu	volguéreu	correguéreu	coneguéreu	tinguéreu
estigueren	hagueren	pogueren	digueren	volgueren	corregueren	conegueren	tingueren

13 Aina és una somiatruites. No toca de peus a terra i sempre està pensant quines coses podria fer si no tinguera tantes obligacions. En les seues reflexions, però, ha perdut els imperfets de subjuntiu. Completa el fragment.

Si (TINDRE) més temps, m'agradaria viatjar més. Crec que, si (PODER) agafar-me tres mesos de vacances faria la volta al món. Tant de bo em (VOLER) acompanyar. Podríem anar amb el meu cotxe, si no (ESTAR) mig trencat. Veus? Al final tot és qüestió de diners i no de voluntat, com dius tu. Jo voler, ja vull, però no puc perquè treballo. Dubte que t'ho (PENSAR) molt, si jo et (CONVIDAR).

O potser sí que tens raó i és cosa de la voluntat. Crec que ho hauria de fer. Hauria de buscar una altra faena. Una faena que em (PERMETRE) viatjar. Millor dit, que m'..... (OBLIGAR) a voltar per tot el món. M'hauria de posar a estudiar cant de nou. I gravar un disc i fer una gira mundial. Però si (FER) això, el més possible és que (ENYORAR) la tranquil·litat de la llar i les vesprades de diumenge mirant com plou per la finestra. Ai, quin embolic!

14 Segueix l'exemple i converteix les oracions a l'estil indirecte usant l'imperfet de subjuntiu.

Vine, Joan! → Li vaig ordenar a Joan que *vinguera*.

- a) Compra pomes a la fruiteria. → Li vaig demanar que
- b) Escribe un relat i presenta'l al concurs. → Li vaig suggerir que
- c) No em digues el que he de fer! → Li vaig amollar que no
- d) Completa el formulari i envia'l. → Li vaig manar que
- e) No begues tantes begudes ensucrades. → Li vaig recomanar que no
- f) Tin pietat i aprova'ls. → Li vaig demanar que

DE CATEGORIA

Altres verbs irregulars són *nàixer*, *créixer*, *eixir*, *meréixer* i *viure*, que afigen *-squ-* entre l'arrel i la desinença.

nàixer	créixer	eixir	meréixer	viure
nasquera	cresquera	isquera	meresquera	visquera
nasqueres	cresqueres	isqueres	meresqueres	visqueres
nasquera	cresquera	isquera	meresquera	visquera
nasquérem	cresquérem	isquérem	meresquérem	visquérem
nasquéreu	cresquéreu	isquéreu	meresquéreu	visquéreu
nasqueren	cresqueren	isqueren	meresqueren	visqueren

15 Corregeix les errades que trobes en l'ús de l'imperfet de subjuntiu.

- a) Si vivira al costat de la mar, passejaria tots els dies per la platja.
- b) Núria desitjava que el xiquet naixera sense complicacions.
- c) El professor em va exigir que vinguera a la tutoria.
- d) Si no et coneixera, em creuria la versió que m'has donat.
- e) Encara que plovera més, els embassaments no s'omplirien.
- f) Tant de bo perguérem la por i ens rebel·làrem.

Com has pogut comprovar en aquestes pàgines, l'imperfet de subjuntiu s'utilitza en molts contextos: per a introduir **accions del passat** en estil indirecte, per a expressar **desitjos**, per a indicar **condicions hipotètiques**, per a comunicar **dubtes**... Per això ens servia per a explicar el somni impossible d'Aina.

*El va molestar que **diguera** això.*

*Si ens **comunicàrem** més, tindríem una relació més cordial.*

*M'agradaria que **viatjàrem** junts l'estiu que ve.*

*No crec que **posaren** cap impediment.*

16 Posa en pràctica els coneixements apresos i fes cinc oracions que expressen desig i cinc que expressen dubte. Cal que faces servir l'imperfet de subjuntiu, i també una miqueta d'imaginació.

Desitjos	Dubtes
M'encantaria que...	M'estranyaria que...

17 Per acabar, fes com Aina i posa per escrit el teu somni impossible. La manera de començar és ben senzilla.

Si jo fóra...

L'imperfet de subjuntiu del verb *ser* és *fóra, fores, fóra, fórem, fóreu, foren*. Recorda que les formes de primera i tercera persona del singular s'escriuen amb accent diacrític.

18 Escolta i escriu el dictat.